

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

SULFIDY

PROJEKT EU PENÍZE ŠKOLÁM OPERAČNÍ PROGRAM VZDĚLÁVÁNÍ PRO KONKURENCESCHOPNOST

VY_52_INOVACE_189
VZDĚLÁVACÍ OBLAST: ČLOVĚK A PŘÍRODA
VZDĚLÁVACÍ OBOR: CHEMIE
ROČNÍK: 9

CO JE TO ZA SLOUČENINY ?

KOLIKAPRVKOVÉ SLOUČENINY
ZNÁZORŇUJÍ UVEDENÉ VZORCE ?

DVOUPRVKOVÉ SLOUČENINY

KTERÝ PRVEK MAJÍ SPOLEČNÝ V MOLEKULE?

SÍRA

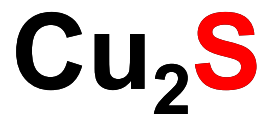

JAKÝ MEZINÁRODNÍ NÁZEV MÁ SÍRA ?

SULFUR

OBSAHUJÍ MOLEKULY KOVOVÉ I NEKOVOVÉ
PRVKY ?

JENOM KOVY

SULFUR DVOUPRVKOVÉ SLOUČENINY MAJÍ
KONCOVKU – **ID** **SULFID**

SULFIDY JSOU DVOUPRVKOVÉ SLOUČENINY SÍRY A KOVOVÝCH PRVKŮ

S^{-II}

**ATOM SÍRY V SULFIDECH MÁ
OXIDAČNÍ ČÍSLO - II**

**(ATOM SÍRY PŘIJÍMÁ OD ATOMŮ KOVŮ DVA
ELEKTRONY)**

STARŠÍ NÁZEV

SIRNÍKY

NÁZVOSLOVÍ SE TVOŘÍ STEJNĚ JAKO U OXIDŮ

PbS   **SULFID**   **OLOVNATÝ**

Na₂S   **SULFID**   **SODNÝ**

Fe₂S₃   **SULFID**   **ŽELEZITÝ**

ZnS   **SULFID**   **ZINEČNATÝ**

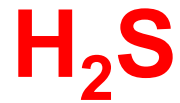
Cu₂S   **SULFID**   **MĚDNÝ**

FeS   **SULFID**   **ŽELEZNATÝ**

PROCVIČENÍ:

$(\text{NH}_4)_2\text{S}$	SULFID AMONNÝ	SULFID ŽELEZNATÝ	FeS
HgS	SULFID RTUŤNATÝ	SULFID STŘÍBRNÝ	Ag_2S
SnS_2	SULFID CÍNIČITÝ	SULFID ARSEINITÝ	As_2S_3
K_2S	SULFID DRASELNÝ	SULFID BARNATÝ	BaS
Sb_2S_5	SULFID ANTIMONIČNÝ		
Al_2S_3	SULFID HLINITÝ	SULFID MANGANATÝ	MnS
CuS	SULFID MĚDNATÝ	SULFID BISMUTITÝ	Bi_2S_3

ZAPAMATUJ SI:

(SULFID VODNÝ) **SULFAN** (SIROVODÍK)

SULFID AMONNÝ

PRO ZÁJEMCE:

SULFID ŽELEZNATÝ-MĚDNATÝ
(**CHALKOPYRIT**)

DISULFID ŽELEZNATÝ
(- **S-S** -)

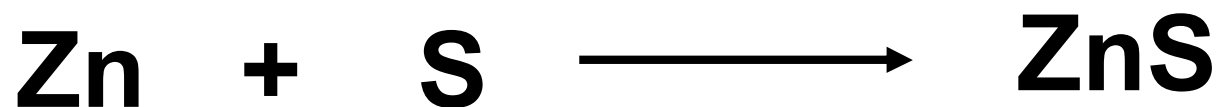
VZNIK SULFIDŮ

**SULFIDY VZNIKAJÍ PŘÍMOU REAKCÍ SÍRY S
KOVY**

**ZAHŘÍVÁME SMĚS PRÁŠKOVÉHO ŽELEZA
A SÍRY**

**ZAHŘÍVÁME SMĚS PRÁŠKOVÉHO ZINKU A
SÍRY**

VÝZNAMNÉ SULFIDY

PbS SULFID OLOVNATÝ **GALENIT**

Hojný minerál, tvoří šedé krychličky s kovovým leskem –
kem, snadno se taví. Důležitá ruda olova.

GALENIT

SFALERIT

ZnS SULFID ZINEČNATÝ **SFALERIT**

Důležitá zinková ruda, proměnlivého zbarvení od
hnědé po černou.

HgS   **SULFID RTUŤNATÝ**   **RUMĚLKA**

Měkký, drobně zrnitý červeně zbarvený nerost, hlavní ruda, z které se žíháním a destilací získává rtuť.

FeS₂   **DISULFID ŽELEZNATÝ**   **PYRIT**

Tvoří zlatovožluté krystaly, proto se mu také říká kočičí zlato. Železná ruda, vyskytuje se v uhlí.

H₂S   **SULFAN (SIROVODÍK)**

Jedovatý bezbarvý plyn zapáchající po zkažených vejcích. Vzniká při tlení organických látek.

Autor: Mgr.Bc.Miloslav Straka

**Základní škola Žďár nad Sázavou, Palachova
2189/35, příspěvková organizace**

Datum: 20.11. 2011

Určeno: 8. a 9.ročník ZŠ

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Vzdělávací obor: Chemie

**Tématický okruh: Chemický děj – Oxidy – Vznik
oxidů**

ZDROJE:

P.Beneš, V.Pumpr, J.Banýr : Základy chemie 1, Fortuna 2000, ISBN 80-7168-720-0

J.Škoda, P.Doulík : Chemie 8, Fraus 2006, ISBN 80-7238- 442-2

<http://csm.jmu.edu/minerals/galena.html>

<http://www.nysam.org/nymineral.cfm?number=kh1175>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Pyrite>

METODICKÝ LIST

DRUH MATERIÁLU: výuková prezentace s úkoly pro žáky

CÍL: prezentace je určena jako textová podpora při výuce tématu chemický děj – Sulfidy

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY: žáci chápají princip názvosloví sulfidů a jejich vznik kem, umí zapsat slučování chemickým schématem a upravit schéma na chemickou rovnici, znají význam nejdůležitějších sulfidů

KLÍČOVÁ SLOVA: sulfid, chemické slučování, sulfan, galenit, sfalerit, rumělka, pyrit

METODICKÉ POZNÁMKY: Prezentace slouží k vysvětlení a prozkoušení tvorby vzorců sulfidů, aplikaci principu chemického slučování při vzniku sulfidů a k seznámení s nejdůležitějšími sulfidy. Pro talentové žáky lze učivo rozšířit o pojem disulfid. Při výuce je vhodné provést demonstrační pokus vzniku sulfidu železitého a zinečnatého jako motivační pokus na počátku vyučovací hodiny.